

Geografie voor anderen

Het is een even stereotiep als onverwoestbaar beeld dat een oude Amerikaanse cartoon laat zien. Werkloze bezoekt arbeidsbureau. De dienstdoende ambtenaar achter het loket veert op: 'Ah! U bent geograaf? Dan kunt u mooi de post gaan bezorgen'.

Geografen hebben de neiging dit beeld, 'geografie is topografie', te willen corrigeren, net zoals Nederlanders buitenlanders vertellen dat niet heel het land op klompen loopt. Maar beter een vertekend beeld, dan helemaal geen. Bovendien: is dat beeld wel zo onjuist? Zijn kaarten en atlanten niet het handelsmerk van de geografie? Ferjan Ormeling verkent in dit jubileumnummer het bondgenootschap van geografen en cartografen.

In dit deel verkennen we de positie van de geografie en van geografen in de buitenwereld. Een positie die uiteraard varieert. Enerzijds is er multimiljonair en ondernemer Jan Bennink, topman bij Douwe Egberts. Hij begon als leraar aardrijkskunde en studeerde in 1982 af in de sociale geografie in Groningen. Of neem bestuurder Bas Eenhoorn, VVD-coryfee, landelijk bekend als burgemeester van Alphen aan den Rijn na de schietpartij in zijn gemeente, trouwens ook oud-KNAG-voorzitter. Hij haalde in 1973 zijn doctoraal sociale geografie, ook in Groningen. Anderzijds wordt – echt waar – de post bij mij in de buurt bezorgd door een geograaf. Die doet dat overigens met plezier. Lekker buiten, in betrekkelijke vrijheid. Zo valt er over de positie van

de geograaf in de samenleving weinig in generaliserende zin te zeggen. Toch proberen we, misschien tegen beter weten in, enkele hoofdlijnen te trekken. In een drieluik beschouwen onder meer Harm de Blij en Henk Donkers de (on)zichtbaarheid van geografen in de media. Waarom is de geografie veel minder een publiekswetenschap dan pakweg de geschiedenis? Misschien zijn we als geografen veel te bescheiden. Hans van Ginkel schreef me onlangs, een observatie van een al lang overleden hoogleraar aanhalend, dat geografen doorgaans kinderen van brave middenstanders zijn: 'Zij zetten hun licht regelmatig onder de korenmaat. Het is van belang voor de geografie (en Nederland/de samenleving) dat we ons daaraan ontworstelen'.

En hoe is de positie van de aardrijkskunde op school, in vergelijking met andere vakken? Tine Béneker laat zien hoe moeilijk wederom algemene

uitspraken zijn. Op sommige scholen gaat het voor de wind, elders is het een strijd bergopwaarts. Dan is er nog de vraag wat voor soort aardrijkskunde we willen onderwijzen. Van Ginkel pleit voor meer macrogeografie. Uit zijn brief aan mij: 'Geografen zijn schakers die simultaan op verschillende borden (horen te) spelen; borden naast elkaar en boven elkaar (lokale borden, regionale, continentale en mondiale). Ze zijn betere geografen naarmate ze op meer borden naast en boven elkaar kunnen schaken. De Nederlandse geografie schiet tekort, omdat die zich in hoge mate alleen met de lagere schaalniveaus bezig houdt. De Franse geografie lijdt aan het tegenovergestelde euvel'. Lees zijn bijdrage.

De praktijkgeografie ten slotte strekt van ontwikkelingssamenwerking, via regionaal beleid, natuurbeheer en milieukwesties tot detailhandel en stedelijke vernieuwing. Het is geen nieuw terrein: de eerste generatie hoogleraren planologie in Nederland was van opleiding grotendeels sociaal geograaf. Het is wel een terrein waarop steeds meer geografen een baan hebben gevonden. Eerst vooral in overheidsdienst, tegenwoordig vooral binnen commerciële onderzoeks- en adviesbureaus, zo laat Henk Ottens in zijn bijdrage zien. Dat stemt tot tevredenheid: op plekken die ertoe doen weet men dat geografen veel meer in hun mars hebben dan topografische kennis. •

Ben de Pater

'Geografen zijn schakers die simultaan op verschillende borden (horen te) spelen'